

PULPITIS CHRONICA

HRONIČNO ZAPALJENJE PULPE

Dr Dragana Šarović¹

Definicija

- **Pulpitis chronica** je zapaljenska reakcija pulpe sa oskudnim subjektivnim simptomima i karakterističnom celularnom infiltracijom od limfocita, plazma ćelija i makrofaga.

Odlika hroničnog zapaljenja pulpe je da traje relativno dugo uz neznatne ili nikakve bolne senzacije.

Hronični pulpitis može da nastane iz akutnog i tada se oko eksudacijskih promena pojavljuje granulaciono tkivo i celularna infiltracija mononuklearnim leukocitima.

Podela

- **Pulpitis chronica aperta – Hronični otvoreni pulpitis:**
  - Pulpitis chronica aperta ulcerosa – Hronični otvoreni ulcerozni pulpitis
  - Pulpitis chronica aperta hyperplastica seu polyposa seu proliferativa seu granulomatosa – Hronični otvoreni hiperplastični pulpitis
- **Pulpitis chronica clausa – Hronični zatvoreni pulpitis:**
  - Pulpitis chronica clausa alterativa seu parenchymatosa – Hronični zatvoreni alterativni ili parenhimatozni pulpitis
  - Pulpitis chronica granulomatosa internum seu granuloma internum – Interni granulom pulpe

PULPITIS CHRONICA APERTA

HRONIČNI OTVORENI
PULPITIS

Hronični otvoreni pulpitis može biti:

- Ulcerozni
- Hiperplastični

PULPITIS CHRONICA APERTA ULCEROSA

HRONIČNI OTVORENI
ULCEROZNI PULPITIS

Etiologija

- Ispod karijesnih lezija sa sporom evolucijom
- Rezultat sticanja odredjenih faktora: slaba virulencija prodrlih mikroorganizama, dobra odbrana pulpe, lokalizacija otvora na pulpi koji omogućava dreniranje eksudata.
- Češće se javlja kod mladjih osoba i na molarima
- Posledica nelečenih akutnih pulpitisa

Patogeneza

- Stvaranje tercijarnog dentina kao odbrambena reakcija
- Daljom evolucijom procesa dolazi do razaranja i tercijarnog dentina
- Lokalna vazodilatacija i infiltracija mononuklearnim leukocitima
- Formiranje apscesa, prskanje apscesa, stvaranje ulkusa
- Nekrotično tkivo, nekrotične celije

Patohistološki nalaz

- Ulceraciju čine nekrotične ćelije ispod kojih se nalazi zona infiltrirana okruglim ćelijama.
- Ulcera je u početku ograničenih razmera i odvojena je od ostale pulpe vezivnim tkivom sastavljenim od fibrocita.
- Zastupljene su:
  - Zona I nekroze
  - Zona II kontaminacije
  - Zona III proliferacije

Subjektivni simptomi

- Obično je **asimptomatski**
- Bol slabog intenziteta na termičke nadražaje ili na pritisak pri žvakanju
- Bol je tup, podnošljiv, slabijeg intenziteta, dosadan
- Odsustvo bola objašnjava se degenerativnim promenama na površinskim nervnim vlaknima

Objektivni nalaz

- Duboki karijes sa otvorenom pulpom
- Površina ulkusa pokrivena slojem nekrotičnog tkiva sivkaste boje
- Foetor ex ore

PERKUSIJA: negativna izuzev u slučajevima kada je ulkus duboko u radiksnoj pulpi, ili se proces proširio na apeksni parodoncijum (vidi se na Rtg)

PALPACIJA: negativna

POKRETLJIVOST ZUBA: u fiziološkim granicama

RTG: retroalveolarno i retrokoronarno/ - karijes ili ispun koji doseže do roga pulpe

Diferencijalna dijagnoza

- Karijes profunda komplikata
- Akutni pulpitis
- Nekroza pulpe

Terapija

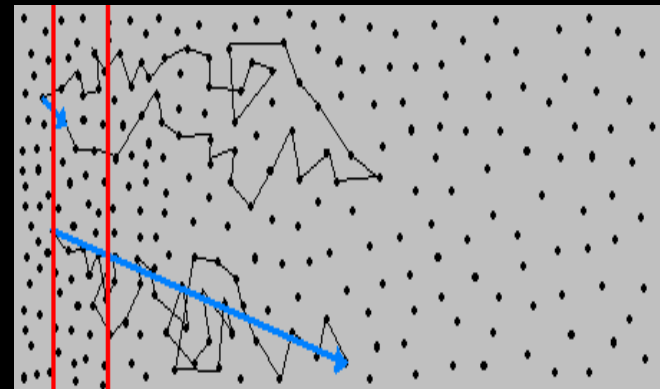
- Vitalna ekstirpacija – pulpektomija
- Ukoliko se ne leči prelazi u nekrozu i gangrensko raspadanje pulpe
- Prognoza dobra za zub, loša za pulpu

Difuzioni put

- Ukoliko je pacijent alergičan na anesteziju
- Ukloni se nekrotično tkivo u potpunosti sve do zdravog tkiva da bi se ostvario difuzioni put

Tipičan difuzioni put:

- debljina respiracione membrane – $0,6 \mu\text{m}$
- rastojanje ćelija – kapilar – reda μm
- dimenzije ćelija – reda $10 \mu\text{m}$
- kretanje čestica iz oblasti veće u oblast manje koncentracije

**PULPITIS CHRONICA
APERTA HYPERPLASTICA
SEU POLYPOSA SEU
PROLIFERATIVA SEU
GRANULOMATOSA**

**HRONIČNI OTVORENI
HIPERPLASTIČNI PULPITIS**

Etiologija

- Prostrana karijesna lezija sa otvorenom pulpom
- Dugotrajan slab nadražaj već inficirane pulpe
- Mlada osoba sa otpornom pulpom, širokim foramenom apikale i dobrom cirkulacijom
- Na jednokorenim zubima češće se sreću otvoreni ulcerozni hronični pulpiti

Patohistološki nalaz

- Patohistološki hiperplastična pulpa odnosno polip pulpe predstavlja granulaciono tkivo bogato kapilarima i ćelijskim infiltratom, uglavno limfocita, plazmocita, makrofaga i mastocita
- U dubljim slojevima postoje fibroblasti i kolagena vlakna koja sačinjavaju zonu fibroznog tkiva
- Resorpcija dentina zidova kavuma dentis i karijesne šupljine
- Veliki broj eritrocita promenjenog oblika i veličine
- Polip pulpe je siromašan nervnim vlaknima
- Površina je pokrivena slojem fibrina
- Pokrivanje “polipa” epitelom predstavlja odbrambenu reakciju tkiva.
- Koronarna pulpa ima tendenciju metaplazovanja u granulomatozno tkivo.

Subjektivni simptomi

- Obično je asimptomatski
- Bol slabog intenziteta na pritisak pri žvakanju

Objektivni nalaz

- Zapaža se tvorevina slična tumoru, tamno crvene do ružičaste boje koja ispunjava karijesnu šupljinu, a ponekad prelazi u interdentalni prostor ili preko grizne površine
- Šupljina nastala kao posledica karijesa je ispunjena delimično ili potpuno granulomatoznim tkivom
- Profuzno krvarenje pulpe

PERKUSIJA: negativna izuzev u slučajevima kada je ulkus duboko u radiksnoj pulpi, ili se proces proširio na apeksni parodontcijum (vidi se na Rtg)

PALPACIJA: negativna

POKRETLJIVOST ZUBA: u fiziološkim granicama

TERMO TEST: pulpa reaguje slabo na termičke nadrazaje

ELEKTRO TEST: prag nadražaja je povišen

RTG: perforacija poda kavuma u predelu bifurkacije, promene u apeksnom parodontcijumu

Dijagnoza

- Dijagnoza se lako postavlja inspekcijom.

Diferencijalna dijagnoza

- Polip parodoncijuma (marginalni-polip gingive i interradiansni-polip periodoncijuma)

• Oblik polipa-polip pulpe

Terapija

- Vitalna ekstirpacija – pulpektomija
- Prioritet se daje vitalnoj pulpektomiji.
- U slučajevima gde je indikovana mortalna pulpektomija, u prvoj seansi se uklanja polip, pošto se predhodno odvoji od gingive.

PULPITIS CHRONICA CLAUSA

HRONIČNI ZATVORENI PULPITIS

Pulpitis chronica clausa

- Razlikuju se dva oblika hroničnog zatvorenog pulpitisa:
  - Pulpitis chronica clausa alterativa (Prager) ili pulpitis chronica clausa parenchymatosa (Peckret)
  - Pulpitis chronica granulomatosa interna

**PULPITIS CHRONICA
CLAUSA ALTERNATIVA
SEU
PARENCHYMATOSA**

**HRONIČNI ZATVORENI
ALTERNATIVNI ILI
PARENHIMATOZNI PULPITIS**

Etiologija

- Ispod nezbrinutih hroničnih karijesnih lezija
- Ispod ispuna sa recidivnim karijesom
- Ispod ispuna bez zaštitne podloge
- Kod ispuna kaviteta sa neadekvatno formiranim dnom
- Kod dugotrajnih delovanja nadražaja na pulpu u zatvorenom kavumu dentis

Patohistološki nalaz

- Celularna infiltracija malim okruglim ćelijama karakterističnim za hronično zapaljenje
- Degeneracijske promene različitog intenziteta i prirode
- Kavum dentis je maksimalno smanjen apozicijom tercijarnog dentina
- Ako su promene lokalizovane u koronarnoj pulpi govori se o **pulpitis-u chronica clausa patrialis**, a kada se proces proširi i na radiksnu pulpu govori se o **pulpitis-u chronica clausa totalis**.

Subjektivni simptomi

- Simptomatologija je oskudna
- Pacijent se žali na povremene tegobe neodredjene prirode

Objektivni nalaz

- Zapaža se hronični karijes ili veliki duboki ispun, apozicija tercijarnog dentina, plomba bez zaštitne podloge.

SONDIRANJE: slaba osetljivost (*kavum dentist nije otvoren*)

PERKUSIJA: zub je osetljiv (ako je u pitanju totalni hronični pulpitis)

PALPACIJA: negativna

POKRETLJIVOST ZUBA: u fiziološkim granicama

ELEKTRO TEST: prag nadražaja povišen (osetljivost pulpe smanjena). Zub reaguje na jači intenzitet struje nego zdrav zub (1-1.5mA kontrolni zub, 2.5-3mA suspektan zub)

RTG: retrahovana pulpa, karijes ili ispun

Diferencijalna dijagnoza

- Primarni akutni pulpitis (*postojanje simptoma koji datiraju od ranije kod hronicnog*)

Terapija

- Vitalna ekstirpacija – pulpektomija
- Prognoza za zub je dobra ukoliko se može sprovesti endodontski zahvat.

**PULPITIS CHRONICA
GRANULOMATOSA
INTERNUM SEU
GRANULOMA
INTERNUM**

INTERNI GRANULOM PULPE

Drugi nazivi

- Interna resorpcija
- Intra-dentalna resorpcija
- Idiopatska resorpcija
- Ružičasta mrlja (“pink spot”)

Granuloma internum nazvan je zbog nalaza mladog vezivnog tkiva sličnog granulomu koje ima težnju da se širi centrifugalno od pulpe ka periferiji i daje simetričnu resorpciju.

Interna resorpcija –Rtg

Slika 2. Drugi gornji premolar zahvaćen internom resorpcijom (strelica)

Slika 3. Radiološka potvrda interne resorpcije u cervikalnoj trećini krune zuba

Etiologija

- Većina internih granuloma nadovezuje se na hronični pulpitis, a patohistološki nalaz je sličan hroničnom pulpitisu.
- Uzročnici internog granuloma:
  - Infekcija ispod zubnih ispuna, naročito posle IPP
  - Prodor mikroorganizama i drugih stranih supstanci u pulpu putem anahoreze.
  - Neurološki faktori
  - Trauma
  - Hemijski nadražaji od strane sredstva za punjenje
  - Poremećaj metabolizma, kratkotrajna avitaminoza A
  - Loši ispuni sa defektnim rubovnim zatvaranjem
  - Poremećaj u embrionom razvoju pulpe pod dejstvom različitih uzroka
  - Konstitucionalni činioci
  - Biološki poremećaji

Patohistološki nalaz

- S obzirom na patohistološki nalaz internog granuloma patogeneza se može objasniti imunološkom reakcijom tipa celularnog imuniteta u kojoj se pored ostalih limfokina oslobadja i (OAF) faktor aktivacije osteoklasta, te kao posledica toga dolazi do resorpcije zidova dentina kavuma dentis.
- Tkivo pulpe u predelu internog granuloma je granulaciono, bogato kapilarima, infiltrirano okruglim ćelijama na čijoj se periferiji nalaze osteoklasti.
- Ostatak pulpe može da ima skoro normalnu strukturu sa hiperemijom i lakom fibrozom, mada su konstatovani i slučajevi sa krečnom degeneracijom i retikulnom atrofijom.
- Resorpcije mogu biti praćene i apozicijom atipicnog dentina ili osteocementa.

Lokalizacija internog granuloma

Prema lokalizaciji interni granulomi se dele na:

- Koronarne
- Radiksne
- Apeksne

Obično na stalnim zubima i češće na jednokorenim nego na višekorenim.

Subjektivni simptomi

- Nadovezuje se na hronični pulpitis, a patohistološki nalaz je sličan hroničnom pulpitisu.

Objektivni nalaz

- Koronarna lokalizacija: promena boje gledji u vidu ružičaste mrlje (granulaciono tkivo), ukoliko je došlo do perforacije gledji, granulaciono tkivo se vidi i krvari na dodir. Vremenom tkivo nekrotizuje i završava se gangrenskim raspadanjem pulpe.
- Radiksni oblici: praktično bez simptoma sem u fazi kada se zbog perforacije korena i uspostavljanja veze sa periodoncijumom javljaju simptomi parodontitisa

RTG: jasno rasvetljenje ovalnog oblika, simetričnog u odnosu na uzdužnu osovinu korena.

Terapija

- Vitalna pulpektomija- u početnoj fazi kada ne postoji još komunikacija sa periodoncijumom i kada zidovi kanala nisu previše oslabljeni.
- Primena sredstava za devitalizaciju je **KONTRAINDIKOVANA** zbog mogućnosti difundovanja u parodoncijumu.
- Prognoza je loša- fraktura i gangrensko raspadanje pulpe.